

הוראות והודעות

מספר ההוראה: 8.41 (הוראה 41 לפרק 8 בתע"ס) מס' עמודים: 6

תאריך תחולה: 1.9.95 תאריך פרסום: ד' תשרי תשנ"ו
28 ספטמבר 1995

א י מ ו ץ =====

1. כללי -----

1.1 הוראה זו באה במקום הוראה 8.41 מיום 18.7.94.

1.2 חוק האימוץ התשמ"א-1981 קובע שכאשר לא ניתן לשמר עבור ילד צעיר את בית הוריו "על אף עזרה כלכלית וטיפולית סבירה כמקובל ברשויות הסעד לשיקומו" (סעיף 13 - סעיף קטן 7), יש להציע לו תחליף בית הורים באמצעות מוסד האימוץ. משמעות הדבר שזכותו של כל ילד שלא יכול לגדול עם הוריו - שענינו ידון בבית המשפט לצורך החלטה על ביתו הקבוע והשתייכותו המשפחתית.

הנחיה זו חלה על כל המטפלים בילדים ברשויות הסעד השונות, וזה כולל את העובדים הסוציאליים הפוגשים את הילדים ומשפחותיהם, במקרה זה כמובן, עליהם לפנות בהקדם לוועדת החלטה. ועדת החלטה - על הרכבה כפי שנקבע בתקנות ובתע"ס.

2. אוכלוסית היעד -----

ילד בסיכון, שנעשה מאמץ מיוחד כדי לשקם את המשפחה הטבעית ולאפשר לו לגדול בה, כל עוד אין בה סיכון להתפתחות גופנית ונפשית, אולם לא

הסתייע הדבר, המחוקק קבע שניתן יהיה להכריז עליו כבר-אימוץ כאשר "ילד המוחזק מחוץ לבית הוריו במשך שישה חודשים שתחילתם בטרם מלאו לו שש שנים וההורה סרב ללא הצדקה, לקבלו לביתו" (סעיף 13, סעיף קטן 6), על כן הדגש הוא על ילדים עד גיל 6. עם זאת, במקרים בהם נמצאו ילדים מעל גיל 6, שאין להם קשרי משפחה ויכולים עדיין להנות מתחליף בית הורים יש לבדוק אופציה זאת גם עבורם.

3. תהליך הטיפול

כפי שניתן ללמוד, קבע המחוקק תקופה של שישה חודשים כתקופה בה יש לבחון תכניות עבור ילדים. על כן יש לדון באפשרות האימוץ, כבר בתחילת הדרך, בעת שמתגלים קשיים בגידול ילד על ידי הוריו, כאחת מדרכי הטיפול בילד (מדובר באימוץ, לרבות באימוץ פתוח).

דרכי ביצוע

א. על עו"ס המחלקה לשרותים חברתיים, המתרשם שקיים סיכון שיהיה צורך להוציא ילד מבית הוריו, לפנות מיידי לועדת החלטה.

ב. ועדת ההחלטה, לאחר שתקבל את כל החומר ותדון בכל החלופות, תקבע לוח זמנים לביצוע משימות שיקומיות/טיפוליות או לחליפין - להעברת הטיפול לשרות למען הילד.

אם החליטה הועדה על שיקום/טיפול בילד באחת החלופות שאינה אימוץ, מרכז הוועדה יודא מעקב ובקרה על ההתקדמות בביצוע המשימות שהוחלטו על ידה. אם מתברר שהפעולות הטיפוליות/שיקומיות אינן מוציאות מכלל סכנה את הילד, ועדת ההחלטה תשקול בתוך שישה חודשים אם להגביר אמצעי טיפול ושיקום או להעביר הילד לשרות למען הילד לאימוץ. הועדה רשאית להמליץ על אימוץ פתוח.

ג. התגלו חילוקי דעות בוועדת ההחלטה המקומית (לרבות בין נציגי המשרד) כאשר קבלת ההחלטה כרוכה בהפעלת חוק האימוץ יעבירו הענין לפקידי הסעד הראשיים, אלה ידונו במקרה ואם לא יגיעו להסכמה יביאו פקידי הסעד הראשיים הענין בפני הועדה הארצית של המשרד שהרכבה הוא: יועץ משפטי ופקידי הסעד הראשיים לחוק האימוץ, חוק הנוער וחוק סדרי דין וקטינים.

הבקשות יועברו ליושב ראש הועדה - היועץ המשפטי של המשרד ע"י: מנהל האגף, מנהל שרות, מנהל מחוז, פקיד סעד ראשי, מרכז ועדת החלטה מקומית, לאחר שמוצה התהליך המפורט לעיל. הועדה חייבת לדון בכל בקשה תוך 30 יום מיום הפניה.

ד. לוח הזמנים ליישום הפתרונות אשר יוכלו להעניק בית קבוע לילדים:

- (1) עד שישה חודשים לתקופת שיקום בקהילה. אם יש שינוי יועבר הענין לדיון חוזר בוועדת החלטה.
  - (2) 60 יום לכל היותר להכנת החומר ע"י פקידי סעד לאימוץ, לצורך הגשת תסקיר באמצעות היועץ המשפטי של המשרד.
  - (3) 60 יום לכל היותר להכנת הבקשה ע"י היועצים המשפטיים להגשתו לבית המשפט.
  - (4) הליך האימוץ חייב להסתיים תוך 12 חודש ממועד הכרזת הילד כבר אימוץ (ואם הוגש ערעור - ממועד סיום ההליכים בביהמ"ש העליון) או ממועד קבלת הסכמת ההורה לאימוץ.
  - (5) במקרים מיוחדים, תוך הצגת הנמקה מתאימה, רשאי מנהל השרות למען הילד להביא בפני הועדה הארצית כמתואר בסעיף 3/ג' לעיל, בקשה להאריך את הליך הטיפול באימוץ ב-6 חודשים נוספים. בהעדר אישור הועדה הארצית, יהיה השרות חייב להביא לדיון מחדש בפני ועדת ההחלטה במחלקה לשרותים חברתיים - מוצא.
  - (6) במקרים חריגים רשאית מנהלת השרות, לאחר 18 חודש לפנות לוועדה הארצית ולבקש אישור להארכת הליך הטיפול ב-6 חודשים נוספים. במקרים אלו תדרש מנהלת השרות להגיש תוכנית מפורטת לפיה יהיה ברור כי אכן הליך האימוץ עומד להסתיים במהלך פרק הזמן הנדרש (קבלת צו אימוץ).
- תפקיד השרות למען הילד הוא לעסוק בנושא האימוץ על כל מהלכיו ועד לקבלת צו אימוץ.
- השירות משמש כאפוטרופוס (כהורה) לקטין.
יש לקבוע ברורות כי מעבר לפרק הזמן כפי שהוקצב להלן, אין זה מתפקידו של השירות לשמש כתחליף הורה לילדים אשר לא נמסרו לאימוץ.

(7) עם תום המועד הנוסף שקצבה הועדה הארצית ובמידה והליך האימוץ לא הסתיים, יהיה השרות חייב להביא את המקרה לדיון חוזר בוועדת החלטה בלשכת המוצא, לקביעת המשך הליך הטיפול בילדים.

ועדת החלטה תקבע למי עוברת האחריות לטיפול בקטינים ואותו גורם ידאג גם למינוי אפוטרופוס במקום השרות למען הילד.

(8) במקרה כאמור בו לא מומש האימוץ, יבחן השרות, בשיתוף עם המחלקה לשרותים חברתיים הרלבנטית, אפשרות יצירת קשר עם ההורים הביולוגיים וזאת, לאחר התייעצות עם בא-כח היועץ המשפטי לממשלה שבלשכה המשפטית (רווחה), אשר יפעל לקבלת רשות בית המשפט במקרה הצורך.

(9) במידה וועדת ההחלטה ברשות המקומית לא מגיעה להחלטה באשר להמשך הטיפול במקרה, יטופל הנושא בהתאם למפורט בהוראה 8.9 בתע"ס.

ה. רצוי להימנע ככל האפשר מעריכת בדיקות ללא צורך כאשר העובדות מצביעות בצורה ברורה על מצב הילד ומשפחתו.
במקרים בהם יקבע היועץ המשפטי או בית המשפט שבדיקות אלה נחוצות, יהיה על השרות למען הילד לבצען. כמו כן ניתן יהיה לוועדת החלטה להסתייע בשרותו של מומחה נוסף לצורך התייעצות.

4. תפקיד השרות למען הילד

הוחלט על הגשת בקשה לבית משפט, עובר הטיפול לשרות למען הילד. השרות ירכז את הטיפול בילד לרבות הקשר עם פקיד סעד לחוק הנוער.

פקידת הסעד לאימוץ תנקוט בצעדים כדלקמן:

א. תיידע את ההורים על ההחלטה יחד עם עובד המחלקה לשרותים חברתיים או בלעדיו - כל זאת בהתאם למה שיוחלט בוועדת ההחלטה.

ב. תבהיר להורה שהאחריות להגשת התיק באמצעות היועץ המשפטי חלה על השרות למען הילד והוא מהווה עבורו הכתובת הבלעדית בנושא זה. עם זאת, המחלקה חייבת למסור דו"ח על מאורעות העבר. זאת בהתבסס על חוק האימוץ "הקובע שפקיד סעד רשאי לחקור כל אדם שהוא סבור שיש

לו ידיעות הנוגעות לקטין... וחייב הנחקר לענות לפקיד הסעד תשובות כנות ומלאות".

מתקשה המחלקה להגיש דו"ח - יועבר לה שאלון אשר הוכן לצורך זה ע"י השרות למען הילד, מתוך התייעצות עם היועץ המשפטי בו ינתנו תשובות לכל השאלות הרלוונטיות. כמוכן שחומר זה ניתן לחקירה נגדית בבית משפט.

ג. העברת הטיפול בנושא האימוץ לשרות למען הילד יקל על העובד הסוציאלי במחלקה לשרותים חברתיים לקיים מגע ולסייע להורים בתחומים אחרים.

ד. השרות למען הילד יעדכן את המחלקה לשרותים חברתיים בשלבים בהם נמצאים הילכי האימוץ. לאחר האימוץ יעדכן את המחלקה לשי"ח על מצב הילד.

ה. לאחר שהילד הוכרז כבר אימוץ ויש מידע בדבר חשד להתעללות ו/או הזנחה של הילדים, על פ"ס לחוק האימוץ לדנוח מיידיית לפ"ס לחוק הנוער במחלקה לשרותים חברתיים ברשות המקומית ואם מדובר ברשו"מ קטנה שאין בה פ"ס לחוק הנוער, לפ"ס המחוזי.

כאשר פקיד הסעד לחוק הנוער קובע דרכי טיפול, ואלו אינם מקובלים על פ"ס לחוק האימוץ, יועבר הענין לדיון וסיכום אצל צוות בהרכב:

- 1) מרכז השרות למען הילד במחוז (שהוא גם פ"ס לחוק האימוץ).
- 2) פקיד סעד מחוזי לחוק הנוער.

אם לא הצליחו להגיע להסכמה, יועבר הענין לדיון בצוות של שני פקידי סעד ארציים (ילד ונוער והשרות למען הילד).
בהעדר הסכמה, יועבר הנושא לוועדה הארצית.
הנוהל הנ"ל מחייב תוספת ותיקון בהוראת התע"ס המתאימה.

5. מקום הימצאו של הילד

א. בתקופה עד לקבלת החלטת בית המשפט, רצוי למנוע ככל האפשר זעזועים מיותרים בחיי הילד. כלומר, אם הוא נמצא באומנה או במוסד הנמצא בפקוח השרות לילד ולנוער, יהיה גורם זה אחראי לשמירה על שלומו של הילד ויסייע לו להתמודד עם הידיעה, שתובא אליו בדרך כלל גם באמצעות ההורים, שנושא האימוץ נשקל.

ב. לא יבוצעו שינויים במקום המצאו של הילד מבלי ליידע את פקיד האימוץ ובא-כח היועץ המשפטי המנהל את התיק.

ג. נמצא שיש להעביר את הילד למקום חסוי בהסכמת ההורים או לפי החלטת ביניים של בית המשפט, יועבר הילד למקום שיקבע השרות למען הילד. בתקופה זאת יהיה השרות אחראי לשלוחו הפיזי והנפשי, למיפגש עם ההורים, כפי שיקבע ע"י בית המשפט ולדווח שוטף למחלקה על שלוחו ועל מצב הדיונים בבית המשפט וכמוכן החלטתו. נמסר הילד למשפחה, יועבר דווח על מצבו של הילד בשלבים הראשונים לקליטתו.

6. הכשרה

השרות למען הילד יחד עם השרות לילד ולנוער, בשיתוף בית הספר המרכזי, יפעילו ערכות הדרכה והכשרה בנושא האימוץ, אשר יועברו בכל הקורסים הניתנים ע"י בית הספר לעובדים השונים המטפלים בילדים ובמשפחות.

7. מימון

הוצאות הנובעות מהחלטה שיש לאמץ את הילד הינן מתקציב השרות למען הילד.

8. בקרה

מפקחי המשרד ועובדי המחלקה לביקורת פנימית יוודאו יישום הוראה זו.

אברהם בן שושן
המנהל הכללי